

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Sint-Lucas Kunstsecundair te Antwerpen

Hoofdstructuur so

	Instellingsnummer	29058
	Instelling	Sint-Lucas Kunstsecundair
directeur		Dirk DAEMS
adres		Sint-Jozefstraat 35 - 2018 ANTWERPEN 1
telefoon		03-231.65.60
fax		03-231.29.46
e-mail		secretariaat@st-lucaskso.be
website/URL		http://www.st-lucaskso.be
	Bestuur van de instelling	970509 - VZW Sint-Lucas & Van Celst te ANTWERPEN 1
adres		Sint-Jozefstraat 35 - 2018 ANTWERPEN 1
	Scholengemeenschap	113019 - SGKSO Onze-Lieve-Vrouw-van-Antwerpen te ANTWERPEN 1
adres		Lange Nieuwstraat 94 - 2000 ANTWERPEN 1
	CLB	114942 - Vrij CLB De Wissel Antwerpen te DEURNE
adres		Hallershofstraat 7 - 2100 DEURNE
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	29 en 30/11/2010, 01 en 02/12/2010
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	02/12/2010
	Datum bespreking verslag met de instelling	16/12/2010
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Marina Droessaert
	Teamleden	Dirk Diepers Karel Vlieghe
	Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
	Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	6
2.1 Vakken/structuuronderdelen in de focus	6
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	6
3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL	7
4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	7
4.1 KV Beeldende vorming / Kunstambachten / Toegepaste beeldende vorming / Waarnemingstekenen in de derde graad KSO - Artistieke opleiding	7
4.2 KV Beeldende vorming en KV Waarnemingstekenen in de derde graad KSO - Beeldende vorming	8
4.3 KV Waarnemingstekenen in de tweede graad KSO - Beeldende en architecturale kunsten en Beeldende en architecturale vorming	9
4.4 Natuurwetenschappen in de tweede graad KSO - Beeldende en architecturale vorming en Beeldende en architecturale kunsten	9
4.5 Wiskunde in de tweede graad KSO - Beeldende en architecturale vorming	11
Wiskunde in de derde graad KSO - Architecturale en binnenhuiskunst, Artistieke opleiding, Toegepaste beeldende kunst en Vrije beeldende kunst	11
5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	12
5.1 Personeelsbeheer	12
5.2 Professionalisering	13
5.3 Materieel beleid	14
5.4 Welzijn	14
5.5 Curriculum	14
5.6 Begeleiding	14
5.7 Evaluatie	14
6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	16
7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	17
7.1 Wat doet de school goed?	17
7.2 Wat kan de school verbeteren?	17
7.3 Wat moet de school verbeteren?	17
8. ADVIES	18
9. REGELING VOOR HET VERVOLG	18

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Zij deed dit in het kader van haar opdracht zoals bepaald in het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of de instelling op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of de instelling zelfstandig de tekorten kan remediëren.

De onderwijsinspectie maakt gebruik van de mogelijkheid om het toezicht op de erkenningsvoorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid afzonderlijk uit te voeren. Dit impliceert dat het advies in dit verslag betrekking heeft op alle erkenningsvoorwaarden behalve de voorwaarden die het welzijnsbeleid betreffen (hygiëne, veiligheid en woonbaarheid).

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, de doorlichtingsbezoeken en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie leergebieden en procesindicatoren of procesvariabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens de doorlichtingsbezoeken.

Tijdens de doorlichtingsbezoeken verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op de volledige instelling of op één of meerdere structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Enkel bij een ongunstig advies adviseert de onderwijsinspectie of de instelling zelfstandig de vastgestelde tekorten kan remediëren.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde viseert het verslag en stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

Sint-Lucas kunstsecundair biedt binnen het studiegebied Beeldende kunsten studierichtingen aan in de polen vorming, kunst en opleiding. Met het oog op een bewuste studiekeuze voor het kunstonderwijs, organiseert de school geen eerste graad. Ze mikt op leerlingen met creatieve aanleg en culturele belangstelling. Binnen de schoolvisie is algemene vorming even belangrijk als artistieke vorming. De school voert in dit kader een doordacht attesteringsbeleid en de resultaten van de leerlingen in het hoger onderwijs zijn behoorlijk.

Het erkenningsonderzoek op basis van de geselecteerde vakken en studierichtingen wijst uit dat de school in voldoende mate de onderwijsdoelstellingen realiseert voor de kunstvakken van het specifiek gedeelte in de studierichtingen Artistieke opleiding en Beeldende vorming van de derde graad. Ook in de tweede graad - voor het vak waarnemingsteken in de studierichtingen Beeldende en architecturale vorming en Beeldende en architecturale kunsten en voor het vak wiskunde in Beeldende en architecturale vorming - bereiken de leerlingen de doelstellingen die de leerplannen voorschrijven. Dit is niet het geval voor natuurwetenschappen in de tweede graad Beeldende en architecturale vorming en Beeldende en architecturale kunsten en voor wiskunde in de derde graad Architecturale en binnenhuiskunst, Artistieke opleiding, Toegepaste beeldende kunst en Vrije beeldende kunst. De school voldoet hierdoor niet aan alle erkenningsvoorwaarden, wat leidt tot een in de tijd beperkt gunstig advies.

Voor natuurwetenschappen vormt het leerwerkboek, veeleer dan het leerplan, de basis van de onderwijspraktijk. Een aantal theoretische leerplandoelstellingen wordt hierdoor niet aangeboden. Voor experimentele leerplandoelstellingen is veel te weinig aandacht, terwijl het leerplan onderzoekend leren net benadrukt. Het uitvoeren van demonstratie- en leerlingenexperimenten wordt sterk gehinderd door het ontbreken van geschikte infrastructuur. Ook de leermiddelen en de ICT-mogelijkheden zijn ontoereikend. De hiaten in de leerplanrealisatie komen eveneens tot uiting in de evaluatie, die daardoor onvoldoende valide is. Een gebrek aan leerplangerichtheid doet zich ook voor in het vak wiskunde. Niet alle leerplandoelstellingen komen er aan bod en de ICT-integratie is er ondermaats. De evaluatie voor wiskunde is hoofdzakelijk gericht op de reproductie van kennis en te weinig op de leerplandoelstellingen. Er is bovendien weinig reflectie en bijsturing naar aanleiding van zwakke leerlingresultaten. Ook binnen de kunstvakken, die globaal voldoen, staat de leerplanrealisatie onder druk. Voor sommige kunstvakken voldoen de infrastructuur en de leermiddelen niet aan de vereisten van de leerplannen en het onderwijsproces wordt er te weinig afgestemd op de leerplandoelstellingen.

De meeste leraren beschikken over een gedegen vakkennis. Aan de omzetting ervan in (leerplangericht) didactisch handelen wordt echter te weinig aandacht besteed. De lage nascholingsgraad leidt tot een geringe ontwikkelingsdynamiek, bijvoorbeeld op het vlak van de werkvormen of de evaluatiepraktijk. De veeleer individualistische schoolcultuur remt bovendien de uitwisseling van expertise in de vakgroepen af. Aan de basis van de vastgestelde tekorten liggen echter ook factoren die gekoppeld kunnen worden aan het algemeen beleid. Tot nog toe had het schoolbeleid te weinig aandacht voor sturing en opvolging en de school ontwikkelde geen systeem van kwaliteitsbewaking. Bovendien volgden de investeringen de minimale materiële vereisten van de leerplannen niet. Voor sommige vakken werd de opbouw van vakervaring bemoeilijkt door wisselende ambtsbevoegdheden.

Ook uit het onderzoek van de geselecteerde procesvariabelen blijkt dat de school slechts in beperkte mate haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt. Voor aanvangsbegeleiding en deskundigheidsbevordering ontbreekt een overkoepelende visie. Er is geen intake traject voor beginnende leraren, noch een nascholingsplan dat uitgaat van een behoeftepeiling op vak- en schoolniveau. De opvang van nieuwe leraren wordt

toevertrouwd aan de deskundigheid van de vakcollega's. Ook voor het talenbeleid ontbreekt het nog aan een visie en een concreet actieplan, ook al doet de school veel inspanningen om leerlingen met dyslexie te begeleiden. In verband met de evaluatieprocessen nam de school met succes initiatieven om op organisatorisch en procedureel niveau meer gelijkgericht te werken. Voor de inhoudelijke aspecten van de evaluatiepraktijk werden nog geen afspraken gemaakt. De meeste leraren geven hieraan een eigen invulling die door een gebrek aan interne kwaliteitsbewaking vaak weinig leerplangericht is.

Voor de schoolleiding stellen zich heel wat uitdagingen. De belangrijkste opdracht is wellicht het omvormen van de nu nog veeleer individualistisch ingekleurde schoolcultuur naar een teamgebeuren waarin gemeenschappelijke doelgerichtheid een centrale rol krijgt. Striktere beleidsmatige aansturing en opvolging zullen noodzakelijk zijn om dat te bewerkstelligen. Bovendien zal een evenwichtig kwaliteitszorgsysteem moeten worden uitgewerkt om de efficiëntie van de processen te bewaken en waar nodig bij te stellen.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie vakken/structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

2.1 Vakken/structuuronderdelen in de focus

VAKKEN BASISVORMING

Natuurwetenschappen
Wiskunde

KEUZE / SPECIFIEK GEDEELTE

Graad 2 KSO	Beeldende en architecturale kunsten
Graad 2 KSO	Beeldende en architecturale vorming
Graad 3 KSO	Architecturale en binnenhuiskunst
Graad 3 KSO	Artistieke opleiding
Graad 3 KSO	Beeldende vorming
Graad 3 KSO	Toegepaste beeldende kunst
Graad 3 KSO	Vrije beeldende kunst

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Personeel

Professionalisering

Aanvangsbegeleiding
Deskundigheidsbevordering

Onderwijs

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL

- recente of frequente directiewissel(s)
- belangrijke infrastructurele problemen
- lokalennood
- gedeeld gebruik van de schoolinfrastructuur

4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde vakken/structuuronderdelen volgende vaststellingen op:

4.1 KV Beeldende vorming / Kunstambachten / Toegepaste beeldende vorming / Waarnemingstekenen in de derde graad KSO - Artistieke opleiding

Voldoet

Vaststellingen

- Bij gebrek aan leerplangerichtheid en een gestructureerd didactisch instrumentarium kan amper worden aangetoond dat alle leerplandoelstellingen van de leerplancomponent beeldende vormgeving in voldoende mate aan bod komen². De behandeling van de beeldende technieken en materies blijkt uit de jaarplannen, de opdrachtfiles en/of de evaluatiedocumenten van de leraren en uit de artistieke realisaties van de leerlingen. Van een doelgericht onderzoek omtrent de beeldende middelen zijn er - hoewel ze ongetwijfeld in de ateliergesprekken voorkomen - echter nauwelijks tekenen detecteerbaar.
- In de school zijn er onvoldoende adequate leermiddelen aanwezig om de leerinhouden fotografie met de vereiste diepgang te behandelen³. Bij gebrek aan digitale spiegelreflexcamera's werken de leerlingen met eigen materiaal dat niet geschikt is om het medium inzichtelijk te leren gebruiken.
- In waarnemingstekenen komen alle leerplandoelstellingen aan bod. De leerstof wordt er met een geleidelijk groeiende complexiteit, inclusief naaktstudie, aangereikt. Ook hier is er nog ruimte om de beeldaspecten nadrukkelijker te behandelen.
- Het atelier waarnemingstekenen is ruim en van de nodige leermiddelen voorzien. Bij gebrek aan materiaal worden in het grafiekatelier slechts een handvol druktechnieken toegepast. De kennismaking met en het experimenteren rond de grafische uitvoeringstechnieken blijft daardoor veeleer beperkt. De overige ateliers zijn ruim, maar zeer sober ingericht.
- Het ontbreekt de leraren niet aan visie op het kunstonderwijs en de meesten zijn zowel vaktechnisch als artistiek onderlegd. De zorg om het creatief en beeldend vermogen van de leerlingen via uitdagende opdrachten te prikkelen is groot. De bestaande complementariteit tussen de teamleden wordt echter onvoldoende benut als hefboom om de opleiding in haar geheel naar een - zowel onderwijskundig als artistiek - hoger niveau te tillen. Sommige leraren hebben moeite om de relatieve veiligheid van het

² Leerplan D/2006/0279/024 - punt 3.3.1

³ Leerplan D/2006/0279/024 - punten 3.3.2 en 3.5.2

eigen atelier te doorbreken of blijken niet in staat om de eigen inzichten met alle collega's te delen.

- De vrijblijvendheid waarmee het didactisch proces wordt ingevuld bemoeilijkt het streven naar gelijkgerichtheid en hypothekeert de leerplanrealisatie. De vakgroep heeft te weinig aandacht voor het uitwerken en optimaliseren van gezamenlijke plannings-, begeleidings- en evaluatiedocumenten.
- De jaarplannen worden naar eigen goeddunken ingevuld en missen vaak essentiële informatie en/of een doordachte koppeling naar de leerplandoelstellingen. Er is geen gemeenschappelijke format die het vakoverstijgende curriculum aan de hand van herkenbare verticale leerlijnen illustreert.
- De leerlingendocumenten missen structuur en ogen slordig. De gevolgde artistieke processen kunnen er niet in worden geanalyseerd en herbeleefd. De meeste leraren leggen de verantwoordelijkheid voor de samenstelling van de werkmappen uitsluitend bij de leerlingen zelf. Slechts uitzonderlijk reiken zij documentatie- of cursusmateriaal ter onderbouwing van theoretische leerstofgehelen aan.
- Tijdens het evalueren is er over het algemeen aandacht voor de denk- en uitvoeringsprocessen, maar vrijwel nooit wordt vanuit de leerlingenbeoordelingen aantoonbaar naar de leerplanrealisatie teruggekoppeld. Dat sommige leraren hun cijfermatige appreciaties met uitvoerige, individueel ingekleurde feedback motiveren is een voorbeeld van goede praktijk.
- De geïntegreerde proef (GIP) blijft beperkt tot een selectie uit het jaarwerk, er worden geen specifieke opdrachten voor uitgevoerd. Deze overlapping heeft tot gevolg dat de leerlingenrealisaties de facto twee keer worden beoordeeld: een eerste maal voor de deelrapporten en een tweede maal tijdens de specifieke GIP-evaluatie. De validiteit van dergelijke aanpak moet in vraag worden gesteld. De tussentijdse beoordelingen en de eindevaluatie van de proef gebeuren aan de hand van modelformulieren, met aandacht voor de gevolgde artistieke denk- en werkprocessen. De uitvoerige procesbesprekingen, inclusief remediëringen, van de interne jury's vallen positief op. De GIP wordt enkel met opdrachtfiles onderbouwd. Er is geen samenhangend document waarin o.a. het wettelijk kader, een timing, de evaluatiecriteria en -procedure, de samenstelling van de jury's en de deelnemende vakken zijn gebundeld.

4.2 KV Beeldende vorming en KV Waarnemingsteken in de derde graad KSO - Beeldende vorming

Voldoet

Vaststellingen

- In het vak beeldende vorming verloopt de studie van de beeldtaal - in het bijzonder van de beeldende middelen - te intuïtief. Hoewel het plastisch vocabularium in de meeste ateliers geïntegreerd aan bod komt, resten er nauwelijks sporen van een expliciete behandeling. Bij gebrek aan methodiek dreigt het zelfstandig onderzoeken, hanteren en toepassen van de beeldende begrippen en middelen te vervagen⁴.
- De doelstellingen waarnemingsteken worden in voldoende mate gerealiseerd. Het is evenwel jammer dat er nooit naar naaktmodel wordt getekend en dat de beeldstudie ook hier niet altijd aantoonbaar wordt aangereikt.
- Het atelier waarnemingsteken is ruim en de nodige leermiddelen staan er ter beschikking. De overige ateliers zijn in het poortgebouw van de school gevestigd. Ze ogen zeer sober, maar bieden voldoende werkruimte.
- De vaststellingen, vanaf de vijfde alinea van het deelverslag van de studierichting Artistieke opleiding (zie hoger), gelden grotendeels ook voor het verslag van de richting Beeldende vorming.

⁴ Leerplan D/1992/0279/074G - punt 4

4.3 KV Waarnemingstekenen in de tweede graad KSO - Beeldende en architecturale kunsten en Beeldende en architecturale vorming

Voldoet

Vaststellingen

- Globaal gezien worden de doelstellingen en de leerinhouden waarnemingstekenen met voldoende diepgang behandeld⁵. Leraarafhankelijk wordt de leerstof doordacht en zowel inhoudelijk als tekenkundig goed gefaseerd over de leerjaren heen opgebouwd. De versnippering van de ambtsbevoegdheden weegt evenwel op de leerplanrealisatie. Intensieve vakinhoudelijke en algemeen didactische coördinatie - over de studierichtingen, graden en leerjaren heen - zijn wenselijk om in dergelijke omstandigheden een degelijke leerplanrealisatie te blijven garanderen.
- De lessen waarnemingstekenen gaan door in ateliers die niet in overeenstemming met de minimale materiële vereisten van de vigerende leerplannen zijn ingericht en uitgerust.
- De vaststellingen, opgenomen vanaf de vijfde tot en met de negende alinea van het deelverslag van de studierichting Artistieke opleiding (zie hoger), gelden grosso modo ook voor dit deelverslag.

4.4 Natuurwetenschappen in de tweede graad KSO - Beeldende en architecturale kunsten en Beeldende en architecturale vorming

Voldoet niet

Vaststellingen

- De eindtermen en de leerplandoelstellingen over onderzoekend leren⁶ worden onvoldoende gerealiseerd omdat noch demonstratieproeven noch leerlingenpractica in voldoende mate aan bod komen. Ook de doelstellingen over wetenschap en samenleving⁷ worden te beperkt gerealiseerd. Het aanbod aan leerinhouden waarmee de eindtermen en de leerplandoelstellingen moeten bereikt worden, vertoont hiaten. Anderzijds worden leerinhouden aangeboden die niet gekoppeld zijn aan eindtermen of leerplandoelstellingen. Ook de door het leerplan aanbevolen tijdsindeling wordt onvoldoende gerespecteerd. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de leerinhouden over 'zien en licht' enerzijds en 'horen' anderzijds. Rekening houdend met de specificiteit van de opleiding, beveelt het leerplan weliswaar meer lestijden aan voor 'licht en zien', maar dienen beide aspecten in voldoende mate aan bod te komen. Dit is momenteel niet het geval voor het onderdeel 'horen'. Aan metrologie wordt veel afzonderlijke lestijd besteed, terwijl het de bedoeling is dat onderdeel te integreren in de overige leerinhouden. De lestijden die worden besteed aan stofklassen, atomen en moleculen zijn dan weer te beperkt. In Beeldende en architecturale kunsten worden de leerinhouden over relaties tussen organisme en milieu vervangen door de classificatie van organismen.
- Meerdere elementen spelen een rol in de gebrekkige leerplanrealisatie. Als basis voor het onderwijskundig handelen wordt niet uitgegaan van het leerplan maar van een leerwerkboek, dat daar niet volledig bij aansluit. De vakgroep plant inmiddels wel de aankoop van bijkomend lesmateriaal om de tekorten bij te sturen. Wisseling van personeel en versnippering van ambtsbevoegdheden leiden tot discontinuïteit in de opdrachten. Het opbouwen van expertise wordt hierdoor bemoeilijkt.

⁵ Leerplannen D/2000/0279/067 en D/2007/0279/011

⁶ Leerplan D/2010/7841/021 – punt 2.2 p.8

⁷ Leerplan D/2010/7841/021 – punt 2.3 p.9

- Doordat de infrastructuur en de leermiddelen niet voldoen aan de minimale materiële vereisten van het leerplan, is het niet mogelijk om de eindtermen en leerplandoelstellingen rond onderzoekend leren te realiseren. De voorbije schooljaren vonden de lessen wetenschappen plaats in een verouderd lab, dat sedert september 2010 werd ontmanteld. Er is niet voorzien in een alternatief, zodat dit schooljaar de meeste lessen wetenschappen worden gegeven in een lokaal waarin zich enkel de kasten met leermiddelen bevinden. Er is geen demonstratietafel met voorzieningen voor water en elektriciteit, noch zijn er mogelijkheden om voldoende leerlingenpractica uit te voeren. Van de beschikbare leermiddelen zijn er sommige sterk verouderd of beschadigd en voor leerlingenpractica voldoen de aantallen niet. De beschikbare leermiddelen worden bovendien niet altijd ingezet. Veertig procent van de lessen wetenschappen vindt plaats in klaslokalen waar zelfs geen leermiddelen voorhanden zijn. Uiteraard hypothekeert die situatie ook de leerplanrealisatie in de derde graad, die omwille van de invoering van een nieuw leerplan in 2009-2010, geen voorwerp uitmaakt van deze doorlichting.
- De vrije ruimte die het leerplan laat voor het toepassen van activerende werkvormen, experimenteel en zelfstandig werk⁸ wordt onvoldoende benut. In dat verband kan de louter theoretische invulling van de extra lestijd in II,1 Beeldende en Architecturale vorming in vraag worden gesteld.
- Pas sedert dit schooljaar investeerde de school in ICT-infrastructuur voor wetenschappen, waardoor de impact op de leerplanrealisatie nog beperkt is. De leerlingen worden zelden aangespoord tot het gebruik van ICT. De invoering van het elektronische communicatie- en leerplatform kan dit proces versnellen.
- De omgang met de leerlingen is vlot, maar de theoretische aanpak en de schrale leeromgeving hypothekeren een leerlingactieve onderwijspraktijk. De lessen verlopen voldoende gestructureerd en het cursusmateriaal is ondersteunend. Leerlingennotities en agenda's bevatten heel wat fouten tegen de spelling en de vakterminologie. Ze worden zelden nagekeken. De verslagen van het beperkte aantal leerlingenproeven worden doorgaans niet verbeterd en de kwaliteit ervan weerspiegelt het gebrek aan aandacht voor experimentele vaardigheden.
- De leerlingen worden degelijk voorbereid op toetsen en examens en krijgen hierover feedback. Er wordt tijd vrijgemaakt voor het ondersteunen van leerlingen met vakgebonden problemen. Remediërvorstellen worden niet systematisch opgenomen in leerlingenagenda's of rapporten. Voor een gestructureerde aanpak van leren leren kunnen leerlingen terecht bij de leerlingbegeleiders, maar op vakniveau worden daarvoor nog geen initiatieven genomen. Globaal voldoen de leerlingenresultaten.
- Doordat de evaluatie gebaseerd is op de inhouden van het leerwerkboek en niet rechtstreeks op eindtermen en leerplandoelstellingen, is ze onvoldoende valide. De hiaten in de leerplanrealisatie komen immers ook voor in de vraagstelling, die overigens wel gevarieerd is en zowel naar kennis als naar toepassing en inzicht peilt. De soms uitgebreide examens testen meer het uithoudingsvermogen van de leerlingen dan de mate waarin ze de leerinhouden hebben verwerkt. Het onderscheid tussen de studierichting Beeldende en architecturale kunsten en Beeldende en architecturale vorming komt te weinig tot uiting in de evaluatie.
- Er is binnen de vakgroep voldoende vakdeskundigheid aanwezig, maar die wordt te weinig aangescherpt door het volgen van nascholing. Doordat het individuele functioneren vooropstaat, wordt ook weinig expertise uitgewisseld. Uitdagingen voor de toekomstige vakgroepwerking zijn ongetwijfeld een sterkere leerplangerichtheid, een leerplangerichte evaluatiepraktijk en een systematische aanpak van leren leren voor alle leerlingen.

⁸ Leerplan D/2010/7841/021 - punt 5 p.39

4.5 Wiskunde in de tweede graad KSO - Beeldende en architecturale vorming

Voldoet

Wiskunde in de derde graad KSO - Architecturale en binnenhuiskunst, Artistieke opleiding, Toegepaste beeldende kunst en Vrije beeldende kunst

Voldoet niet

Vaststellingen

- De leerplanrealisatie voor wiskunde in de basisvorming wordt in de derde graad in de onderzochte structuuronderdelen onvoldoende gerealiseerd door het ontbreken van de studie van “Statistiek”⁹ en het onvoldoende nastreven van de leerplandoelstellingen “Mathematiseren en oplossen van problemen”. Uit een beperkte analyse van de planningsdocumenten, examens en leerlingenagenda’s blijkt bovendien dat beide verplichte onderdelen evenmin aangeboden worden in de studierichtingen Architecturale vorming en Beeldende vorming. Een gebrekkige leerplangerichtheid ligt aan de basis van deze tekorten. De leerplanrealisatie in de studierichting Beeldende en architecturale vorming (BAV) in de tweede graad voldoet wel, maar ook hier wordt zeer leerboek- of cursusgericht gewerkt. In beide graden worden de leerplandoelstellingen “Vaardigheden en attitudes”¹⁰ onvoldoende opgenomen in de evaluatiepraktijk (zie verder).
- Bij de doorlichting in 2001 was reeds vastgesteld dat een aantal leerplaninhouden niet of onvoldoende werden bestudeerd. De gebrekkige leerplangerichtheid nu is al zichtbaar in de planningsdocumenten van de leraren. Deze documenten vermelden alleen leerboekinhouden, gekoppeld aan een periode van het schooljaar. Op een enkele uitzondering na komen er geen verwijzingen naar leerplandoelstellingen in voor. Ze vertonen weinig gelijkgerichtheid en worden niet door de leraren of de schoolleiding ingezet als werkinstrument om de leerplanrealisatie te bewaken en de ICT-integratie te optimaliseren. Men hevelt (occasioneel) leerstof uit de tweede graad over naar de derde graad en in de derde graad verantwoordt men het ontbreken van statistiek vanuit de veronderstelling dat die in de tweede graad al bestudeerd is.
- De gebrekkige leerplanrealisatie wordt mede veroorzaakt door een aantal elementen op schoolniveau. De formele vakgroepwerking is zeer beperkt, er wordt geen beroep gedaan op pedagogische ondersteuning en de leraren volgen weinig nascholing (zowel vakinhoudelijk als algemeen). Positief is wel dat de leraren over een aantal vaklokalen wiskunde beschikken, maar ze zijn nog onvoldoende uitgerust om de ICT-demonstratie in elk lokaal optimaal te ondersteunen. Leraren maken bovendien weinig of geen gebruik van de computerklas voor de ICT-integratie in hun vak. Temeer omdat niet alle leerlingen vanaf het begin van de tweede graad beschikken over een grafische rekenmachine, komt de ICT-integratie onder druk¹¹.
- In het verslag van de vorige doorlichting staat dat de gestructureerde vakgroepwerking beperkt was. Uit de beschikbare vakverslagen blijkt dat er sindsdien globaal één

⁹ Het onderdeel Statistiek is één van de vier verplichte leerplanonderdelen. Dit concretiseert de eindtermen wiskunde derde graad KSO 14 tot en met 16.

¹⁰ Deze leerplandoelstellingen zijn de concretisering van de vakgebonden eindtermen 1 tot en met 11 in de tweede graad KSO en 1 tot en met 9 en eindterm 17 in de derde graad KSO.

¹¹ De minimale materiële vereisten in het leerplan 2002/048a van de tweede graad bepalen dat de leerlingen over een grafisch rekenmachine moeten beschikken en dat de ICT-middelen voor 20 % van de tijd beschikbaar moeten zijn. Ook voor de derde graad staat in het leerplan dat de ICT-middelen voldoende beschikbaar moeten zijn onder meer om te kunnen voldoen aan de verplichting tot ICT-gebruik vanuit de eindtermen.

formele vakvergadering per schooljaar is waarbij de besproken onderwerpen in een verslag worden beschreven. Hieruit blijkt dat in de periode 2003-2010 hoofdzakelijk gewerkt wordt aan de opvolging van de vorige doorlichting (praktische afspraken), het aanvragen van noodzakelijke ICT-infrastructuur, de keuze van handboeken en de verdeling van de onderwerpen in de derde graad. Analyse van de examenvragen, van zwakkere resultaten of van de gehanteerde didactische aanpak komt niet aan bod. Uit de periode 2007-2009 kunnen geen verslagen teruggevonden worden. Pas zeer recent heeft de vakgroep, op aansturen van de schoolleiding, gereflecteerd over de evaluatie zonder de aanbevelingen van de leerplannen¹² als uitgangspunt te nemen.

- Uit de lesbezoeken blijkt dat de leerlingen actief bij het onderwijsleergesprek betrokken worden. Hoewel de meeste lesgroepen klein zijn, blijft de leraar sterk sturend optreden in een frontale werkopstelling. Hierdoor is er ook weinig binnenklasdifferentiatie. De contacten tussen de leraar en de leerling verlopen vlot en tijdens, voor of na de lessen kan om extra uitleg worden gevraagd. De zelfstandigheid en zelfregulatie van de leerlingen is veeleer beperkt.
- De evaluatie berust op frequente toetsen en taken enerzijds en examens (in de tweede graad in drie trimesters, in de derde graad in twee semesters) anderzijds. Niet op alle toetsen is vooraf een puntenindeling voorzien. De examens zijn zeer verzorgd opgesteld en bevatten wel een puntenindeling. Uit een analyse van de examenvragen blijkt dat in de meeste lesgroepen de vragen voldoende representatief zijn voor de behandelde leerstof. De variatie van vragen voldoet meestal, ook al zijn er enkele groepen waar bijna geen theorie wordt bevraagd of waar een beperkt aantal doelstellingen een groot gewicht krijgen in de beoordeling. Het behoort nog niet tot de schoolcultuur om de examenvragen aan collega's door te geven en gezamenlijk te screenen. In enkele klassen is het aantal pagina's opgaven en het aantal oefeningen voor het examen zo groot dat naast naar de wiskundige kennis ook gepeild wordt naar uithoudingsvermogen.
- In vele groepen is het aantal tekorten groot tot zeer groot, slechts zeer uitzonderlijk stijgt het klasgemiddelde boven 60 %. Deze zwakke resultaten worden vooral toegeschreven aan onvoldoende inzet en een verkeerde studiekeuze, zonder hierover diepgaand te reflecteren binnen de vakgroep. Uit een studie van de resultaten per klas blijkt dat het vak wiskunde slechts in een beperkt aantal gevallen het enige tekort is.
- De leerlingen houden de gequoteerde toetsen bij nadat ze klassikaal besproken en verbeterd zijn, zodat ze als studiemateriaal en voor een tussentijdse rapportering aangewend kunnen worden. De rapporten geven naast de behaalde score ook de spreiding in de groep aan. Als ze al commentaar bevatten, is die meestal vaststellend of bemoedigend maar zelden remediërend. De rapportering bevat geen informatie over de beheersingsgraad van de wiskundige vaardigheden en over de vastgestelde wiskundige attitudes.

5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert volgende vaststellingen op:

5.1 Personeelsbeheer

¹² Zie leerplan 2002/048 bladzijde 182 tot 185 en leerplan 2004/024 bladzijde 56 tot 59.

5.2 Professionalisering

De school staat voor wat betreft de kwaliteitsbewaking van deze indicator aan het begin van een ontwikkelingsproces.

5.2.1 Aanvangsbegeleiding

Vaststellingen

- De school slaagt er niet in om voor haar nieuwe leraren een degelijke aanvangsbegeleiding te organiseren. Op schoolniveau is hiervoor geen stappenplan of intake-traject - met o.a. intervisiemomenten, tussentijdse (zelf)evaluatie en doelgerichte bijsturingen - uitgewerkt. Beginnende leraren krijgen daardoor onvoldoende kansen om een leerproces te doorlopen met het oog op het vervolmaken van hun onderwijskundig handelen.
- Een mentor wordt wekelijks twee uren lesvrij gemaakt om stagiairs op te vangen en te begeleiden. De ondersteuning van nieuwkomers behoort echter niet tot zijn/haar takenpakket. De intake van nieuwe leraren blijft beperkt tot een rondleiding door de school, het overhandigen van een vademecum waarin vooral praktische afspraken en richtlijnen zijn opgenomen en eventueel een voorstelling aan de (vak)collega's. De effecten van de begeleidingsinitiatieven worden niet onderzocht in de ruimere context van algemene kwaliteitszorg.
- De algemeen pedagogisch-didactische en de vakgebonden ondersteuning berust in handen van de vakgroepen. De meeste starters voelen zich goed opgevangen door de vakcollega's, maar de kwaliteit van de begeleiding varieert persoons- en vakgroepgebonden sterk. Zelden wordt gedurende de inlooperperiode een beroep gedaan op externe deskundigen (bijv. de pedagogische begeleidingsdienst van de eigen koepel).
- In een aantal studierichtingen en vakgebieden vergroot de discontinuïteit in de attributie van ambtsbevoegdheden de taakbelasting van zowel nieuwe als meer ervaren leraren in aanzienlijke mate. Daarnaast hypothekeert het gebrek aan stabiliteit de vakgebonden deskundigheidsvorming.

5.2.2 Deskundigheidsbevordering

Vaststellingen

- Het is de bedoeling dat de nascholingsbehoeften van de personeelsleden voortaan via de vakgroepen worden bevraagd en naar het beleid gecommuniceerd. In de praktijk wenden de leraren die nascholing willen volgen zich evenwel rechtstreeks tot de directie.
- Het nascholingsplan is weinig meer dan een beknopte visietekst, onderbouwd met enkele weinig concrete intentieverklaringen en algemene beschouwingen. Een planning op korte of middellange termijn en helder geformuleerde beleidsprioriteiten, richtlijnen en procedures zijn er niet in opgenomen. Bij gebrek aan jaarlijkse updates is het document bovendien sterk gedateerd.
- Het beleid verwacht dat elke leraar jaarlijks twee nascholingen volgt: één rond een vakgebonden thema en een tweede met een algemeen pedagogisch-didactisch of cultureel-maatschappelijk onderwerp. Uit het nazicht van de nascholingsinventarissen van de jongste jaren blijkt evenwel dat die verwachting niet wordt ingelost. In de realiteit scholen de leraren zich veeleer uitzonderlijk bij. De leraargebonden geringe didactische professionaliteit en de ondermaatse leerplangerichtheid in een aantal vakgebieden en studierichtingen zijn daar wellicht gevolgen van.
- Van leraren die nascholing volgen, wordt achteraf geen evaluatie of verslag verwacht. De interne doorstroming van de verworven kennis en vaardigheden is evenmin formeel geregeld. Het is dan ook niet duidelijk in welke mate de professionalisering tot de deskundigheidsverhoging binnen een vakgroep of op schoolniveau bijdraagt.

5.3 Materieel beleid

5.4 Welzijn

5.5 Curriculum

5.6 Begeleiding

5.7 Evaluatie

5.7.1 Evaluatiepraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- ontwikkeling.

Vaststellingen

- De school beschikt over een visietekst rond evaluatie, waarin vooral organisatorische en procedurele aspecten zijn opgenomen. Principieel moeten de leerlingen zowel voor de algemene vakken als voor de kunstvakken voldoende resultaten behalen.
- De evaluatiecriteria op schoolniveau houden rekening met de doelgroep. Er zijn heldere afspraken over de puntengewichten van de vakken per studierichting en over de verdeling ervan tussen dagelijks werk en examens. Voor de praktijkvakken wordt een vorm van gespreide evaluatie toegepast op basis van criteria die door de betrokken vakleraren gezamenlijk werden opgesteld. De afspraken leiden tot vlot verlopende deliberaties.
- De visietekst bevat geen ondersteunende richtlijnen over de inhoudelijke invulling van de evaluatie. Dit aspect wordt overgelaten aan de vakgroepen, die dit schooljaar leerlingenevaluatie als een verplicht agendapunt moeten behandelen. Tot nog toe bepaalden leraren hun individuele evaluatiepraktijk. Dat blijkt onder meer uit de niet-gelijkgerichte evaluatie in parallelklassen. Vaststellingen tijdens de doorlichting tonen ook aan dat de evaluatie vaak nog te weinig leerplangericht en dus slechts beperkt valide is.
- In de praktijkvakken en bij de GIP komen zowel proces- als productevaluatie aan bod. Terwijl bepaalde projecten in de praktijkvakken vakoverstijgend geëvalueerd worden, ligt de nadruk in sommige algemene vakken bij de productbeoordeling en kennisreproductie. Voor de evaluatie van attitudes worden nog geen schoolbrede afspraken gemaakt. Meer leerlinggerichte evaluatievormen zoals zelf- en peerevaluatie komen zelden aan bod.
- De leerbegeleiding wordt ter harte genomen, hoewel de commentaren tijdens de klassenraden en op de rapporten veeleer vaststellend dan remediërend zijn. Gegevens over genomen remediëringsinitiatieven en over de opvolging ervan zijn evenmin centraal beschikbaar. De school neemt daartoe wel initiatieven.
- De school hanteert duidelijke deliberatienormen en voert een doordacht oriënterings- en attesteringsbeleid. Uitgestelde beslissingen worden volgens de geest van de regelgeving toegekend.
- De rapporten geven voldoende informatie over de studievorderingen en de B-en C-attesten worden voldoende gemotiveerd. De communicatie met de ouders over de beoordeling van vakantietaken daarentegen gebeurt niet volgens de geest van de regelgeving. Vakantietaken kunnen immers geen beoordelingselement vormen in een volgend schooljaar¹³.

- Over klassikaal zwakke leerlingenresultaten wordt door de vakgroepen nog niet gereflecteerd in functie van bijstellingen van het onderwijsleerproces.
- De school verzamelt de resultaten die haar leerlingen behalen in het hoger onderwijs, maar analyseert deze niet met het oog op het verder optimaliseren van haar attesterings- en adviseringspraktijk. Over het algemeen presteren de oud-leerlingen goed in het hoger onderwijs.

¹³ SO 64 – 8.1.2 Het behoort tot de autonome bevoegdheid van de delibererende klassenraad om te oordelen of sommige leerlingen aan een bijkomende proef moeten onderworpen worden vooraleer een definitieve beslissing kan genomen worden. Deze bijkomende evaluatie kan gebeuren op basis van herexamens, vakantiewerk of -lectuur, enz. Indien daarentegen de eindbeslissing wel uiterlijk 30 juni (of voor een Se-n-Se : 31 januari) is genomen, dan kan de leerling vanuit het oogpunt van evaluatie nadien niet met extra opdrachten worden belast.

6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

Vaststellingen

- Directiewissels zorgden de laatste jaren voor een gebrek aan continuïteit in de beleidsvoering. De school kent een traditie waarbij het individueel functioneren van de personeelsleden primeert op samenwerking. De gebrekkige beleidsmatige sturing en opvolging doorheen de jaren bevestigen die houding en versterken ze zelfs op sommige punten. Het doorbreken van deze traditie verloopt zeer moeizaam en er worden geen strategieën uitgewerkt om dit proces te versnellen.
- De directieraad moet een hefboomfunctie vervullen om een voldoende breed draagvlak voor beleidsbeslissingen te creëren. Er worden nog geen functioneringsgesprekken gevoerd, waardoor men kansen mist om de gezamenlijke doelgerichtheid en betrokkenheid van de personeelsleden te verhogen en zelfreflectie te stimuleren.
- De gebrekkige opvolging van de nascholingsrichtlijnen beïnvloedt de aanpak van de onderwijsleerprocessen en de efficiëntie van de vak- en werkgroepen.
- In het verleden werd door de schoolleiding een rem gezet op investeringen voor infrastructuur en leermiddelen, waardoor de leerplanrealisatie voor sommige vakgebieden ernstig gehypothekeerd is.
- De school hanteert geen systeem om haar eigen kwaliteit te bewaken. Ook vak- en werkgroepen kennen geen cultuur van zelfreflectie. Wel houdt de school de resultaten van haar leerlingen nauwgezet bij en volgt zij de outcomes van haar oud-leerlingen op.

7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

7.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De attestering.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De studieresultaten van de leerlingen in het vervolgonderwijs.
- De vakbekwaamheid van heel wat personeelsleden.
- De leerlinggerichtheid.

7.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De structurering, de leerplangerichtheid en het onderwijskundig functioneren in de kunstvakken en -richtingen.
- De leerplangerichtheid.
- De aanvangsbegeleiding en de deskundigheidsbevordering.
- De evaluatiepraktijk.

Wat betreft het algemeen beleid

- De beleidsmatige aansturing en opvolging van de processen en van het pedagogisch-didactisch functioneren.
- Het afstemmen van infrastructuur en leermiddelen op de vereisten van de leerplannen.
- De versnippering en de discontinuïteit van de opdrachten.

7.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie voor natuurwetenschappen in de tweede graad KSO.
- De leerplanrealisatie voor wiskunde in de derde graad Architecturale en binnenhuiskunst, Artistieke opleiding, Toegepaste beeldende kunst en Vrije beeldende kunst.

8. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

GUNSTIG

voor alle structuuronderdelen uitgezonderd die hieronder vermeld worden.

BEPERKT GUNSTIG

omwille van het onvoldoende realiseren van de leerplandoelstellingen voor

STRUCTUURONDERDEEL	Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 2 KSO	natuurwetenschappen	
Graad 3 KSO Architecturale en binnenhuiskunst	wiskunde	
Graad 3 KSO Artistieke opleiding	wiskunde	
Graad 3 KSO Toegepaste beeldende kunst	wiskunde	
Graad 3 KSO Vrije beeldende kunst	wiskunde	

9. REGELING VOOR HET VERVOLG

Het bestuur van de instelling moet vanaf **1 september 2013** kunnen aantonen dat de tekorten met een beperkt gunstig in voldoende mate werden geredimeerd.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Marina Droessaert

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Dirk Daems